CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **M-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny *Formuła 2023*

JĘZYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
MMKK-R0-**100**-2505

DATA: **6 maja 2025 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **35**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron.
   Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Możesz korzystać ze słownika języka kaszubskiego.

Lista lektur w roku szkolnym 2024/2025

Proza:
1. Budzisz Alojzy*, Dokôzë* (wybrane utwory lub fragmenty);
2. Ceynowa Florian, *Rozmòwa Pòlôcha* z *Kaszëbą* (całość);
3. Derdowski Hieronim*, Ò panu Czôrlińsczim, co do Pùcka pò sécë jachôł* (całość);
4. Drzeżdżon Jan, *Twarz Smętka* (fragmenty);
5. Janke Stanisław, *Psë* (całość);
6. Labuda Aleksander,*Gùczów Mack gôdô (*wybrane felietony);
7. Łajming Anna, *Czterolistna koniczyna* (wybrane opowiadania lub fragmenty); *Dzieciństwo*, *Młodość* (wybrane fragmenty);
8. Majkowski Aleksander, *Żëcé i przigòdë Remùsa* (całość);
9. Walkusz Jan, *Sztrądã słowa* (fragmenty);
10. oraz inne teksty wybrane przez nauczyciela i uczniów.

Poezja:
Wybór wierszy następujących poetów:
Stefan Bieszk, Ida Czaja, Jan Drzeżdżon, Henryk Hewelt, Leon Heyke, Stanisław Janke, Jan Karnowski, Aleksander Labuda, Jaromira Labuda, Aleksander Majkowski, Krystyna Muza, Alojzy Nagel, Antoni Pepliński, Franciszek Sędzicki, Jerzy Stachurski, Bożena Szymańska-Ugowska, Jan Trepczyk oraz inne utwory wybrane przez nauczyciela i uczniów.

Dramat:
1. wybrane dramaty w całości lub fragmentach, np. Jana Karnowskiego (*Scynanié kani* – całość) oraz Jana Rompskiego (*Òżniwinë* – całość, *Jô chcã na swiat* – całość)
2. Sychta Bernard, *Hanka sã żeni* (całość), inny dramat we fragmentach.

Wëbierzë jeden z pòstãpnëch tematów i napiszë wëprôcowanié.

- Twòja prôca mùszi miec nômni **350 słów**.
- Numer wëbrónégò tematu wpiszë w krôtkã.
- Zapiszë wëprôcowanié w wëznaczonym placu. Nie piszë na marginesach.
- Prôcã napiszë w kaszëbsczim jãzëkù.

Temat 1. (0–35)
Òbrazë rodny zemi w kaszëbsczi lëteraturze. Rozważë zagadnienié, òdwòłiwającë sã do interpretacji dokazów *Swiat kaszëbsczi* Léòna Heyczi i *Kaszëbskô mòja* Alojzégò Nagla.

Léón Heyke
Swiat kaszëbsczi

W jinëch krajach miłé żëcé,
Lubi wòniô wiosnë kwiat;
Ach, tam nie je mòje bëcé,
Bò to mie je cëzy swiat.

W naszim kraju mòje bëcé,
W naszi łące mój je kwiat;
Tu mie rosce słodczé żëcé,
Mój kaszëbsczi môłi swiat.

Tu je mòja mòc i chwała,
Mégò serca swiãti dzél;
W jegò służbie jô sã trawiã
Zdrzącë w jego wiôldżi cél.

L. Heyke, *Swiat kaszëbsczi*, [w:] *Poezja młodokaszubów*, Gdańsk 2012.

Alojzy Nagel
Kaszëbskô mòja

Wiodro nadmòrsczé òszôlałé,
Miesąc zatacył sã za blónë.
Cemnô noc baro, jaczich mało
Z mòrzã pògòrza dzys sã szorë.

Kaszëbë, mòje stronë snôżé,
Westrzód chaji, westrzód gladë,
Czej stegnë stroją biôłé smiotë
Czej w ògardach krzesnie szadé.

Niech mòrze gòrzi sã ze szorã
Niech glada dami z mirną chòjną,
Niech płacze łzama kamiéń cwiardi
Że lëché kawle najich starków.
Zemio kaszëbskô, zemio môłô
Kaszëbskô mòja, zemio snôżô.

A. Nagel, Poezja *i proza kaszubska*, Gdańsk 2023.

Temat 2. (0–35)
Pòrtret dzecka w lëteraturze kaszëbsczi. Rozważë zagadnienié, òdwòłiwającë sã do dorzeszonégò tekstu i wëbrónégò dokazu z kaszëbsczi lëteraturë.

Adela Kùik-Kalinowskô
Wiôldżi swiat môłégò człowieka

Jak wëzdrzi pòrtret kaszëbsczégò dzecka pòkôzóny w lëteraturze? W jaczich zanôleżnoscach je òno ze starszima, rodą i òkòlnyma mieszkańcama? Jedno z ùjimniãców ticzi sã pòczëcégò snôżotë, harmónie, jasnoscë i bezpiekù. Wszëtkò, co miało môl w dzecnym cządze i bëło zrzeszoné ze starszima i rodą, nacéchòwóné je cepłą farwą i òdbiéróné jakno pòzytiwné. Jinszé ùjãcé mô w se równak pierwiôstczi disharmónie, cemżë i zagrôżbë. Pòjôwiają sã przez to bùdzącé ùrzas òbrazë, strach wedle nieznónëch prawów nôtërë czë wedle cëzëch lëdzy. To rozdwòjenié w òbrazu dzecka je zrzeszoné përznã z romanticzną tradicją lëteracką, òsoblëwie z kóncepcją dzecka romanticznégò, przeżiwającégò stanë egzystencjalné czë metafizyczné tipiczné dlô dozdrzeniałégò człowieka.

Analiza figùrów dzectwa, prowadzonô na przëmiarach wzãtëch z kaszëbsczi lëteraturë, wskazywô trzë rozmajité aspektë. Pierszi zrzeszony je z nôbarżi tradicyjnym ùmôlnienim dzecka w rodzëznie, môlowi spòlëznie i etniczny zbiorowòscë. Dramaturgiczné ùsôdztwò Sëchtë pòkazywô, jak wôżnô je dlô kaszëbsczi tradicje spòlëznowô hierarchiô, jak dërżéniowé je òkreslenié nawzôjnëch parłãczów òpiartëch na prawach pòrządkù i jak rëszno dzecë bierzą ùdzél w òbrzãdowòscë pòdiktowóny tradicją przódków. Do nëch wôrtnotów òdnôszô sã ùtwórstwò Aleksandra Majkòwsczégò, Frãcëszka Sãdzëcczégò, Léòna Roppla, Jana Piepczi, Bòlesława Bòrka, Henrika Dawidowsczégò, Stanisława Janczi, Artura Jabłońsczégò i Łukasza Jabłońsczégò. Równoczasno dzeckò w tak nacéchòwónym tradicyjnym mòdle rodzëznë mô zarezerwòwóné dlô se òbrëmié wòlnotë, redotë i błogòsławiony letkòwiérnotë. Je to czas bezwzglãdny i we wëszłoscë szczestlëwi pòdleżnotë starszim, pózni zôs cząd pòmalnégò dozdrzeliwaniô do intelektualnégò i psychicznégò samòstanowieniô.

Drëdżi aspekt figùrë dzectwa rzeszi sã z dwaznaczną colemało w òcenach kategórią selskòscë. Rozwijającé sã dzeckò, ze swòją wrazlëwòtą, parôt na przëjãcé wszelejaczich sygnałów z bùtna i przebiwającé pòd swójnym kloszã niewiédzë twòrzi sobie falszëwé wëòbrażenié na temat swiata. Dopiérze kataklëzna wòjnë wëwòłiwô nagłé dorôstanié i jednakò rewòlucyjné przewôrtnienié pòstrzéganiô swiata.

Trzecy aspekt dzectwa zrzeszony je z cwiardim żëcym na rodny zemi, chtërna òb czas personalnégò rozwiju dzecka tracy charakter zaklãtégò môla-raju ùtraconégò, a zwëskiwô znanczi drãdżégò òbrëmiô żëcégò, z wielëną „chropòwatosców” egzystencje (biéda, ból). Dzeckò, delikatné z nôtërë, ùczi sã żëcô w parłãczë z rodą, w bùdowanim corôz fùlniészich

związków z lëdzama. Tegò ôrtu rozwij dzecka òdbiwô sã miarowò, sztabilno, dozwôlającë mù dozdrzeliwac nôtëralno, bez kómpleksów, falszëwëch wëòbrazënków, z wësztôłconą pamiãcą môlów, lëdzy i zdarzeniów.

Tłómaczenié na spòdlim A. Kuik-Kalinowska, *Tatczëzna. Literackie przestrzenie Kaszub,* Gdańsk 2011.

WYPRACOWANIE

na temat nr [ ]

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____
_____	.....	_____

Miejsce dla egzaminatora		Miejsce dla egzaminatora

Tabele wypełnia egzaminator!

				Jeżeli **0 pkt** – wskaż powód.		
1.	**Spełnienie formalnych warunków polecenia**	**0**	**1**	*Brak lektury obowiązkowej.*	*Nie dotyczy problemu.*	*Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.*

											Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM KLiK
2.	**Kompetencje literackie i kulturowe**	0	1	2	3	4	5	6	7	8		
		9	10	11	12	13	14	15	16			

3a	**Struktura wypowiedzi**	**0**	**1**	**2**	**3**	
		G F	E C	D B		

3b	**Spójność wypowiedzi**	Liczba błędów w spójności	**0**	**1**	**2**	**3**

3c	**Styl wypowiedzi**	**0**	**1**

4a	**Zakres i poprawność środków językowych**	Liczba błędów językowych	**0**						**1**			**2**			**3**			**4**			**5**			**6**		**7**
			3H	3G	3F	2H	2G	1H	3E	2F	1G	3D	2E	1F	3C	2D	1E	3B	2C	1D	3A	2B	1C	2A	1B	

4b	**Poprawność ortograficzna**	Liczba błędów ortograficznych	**0**	**1**	**2**

4c	**Poprawność interpunkcyjna**	Liczba błędów interpunkcyjnych	**0**	**1**	**2**

Łączna liczba punktów: ……

BRUDNOPIS ***(nie podlega ocenie)***

JĘZYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JĘZYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JĘZYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023